

SADULLAH SİYAYEVİN AHMET YESEVÎ ROMANI ÜZERİNE BİR İNCELEME

A STUDY ON SADULLAH SİYAYEV'S NOVEL AHMET YESEVÎ

DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/eta.41867>

Volkan Zamanoglu

Özet

Ahmet Yesevî, on ikinci yüzyılın önemli isimlerinden biridir. İslam ile sanatı kaynaştırdığı ve hikmet adını verdiği Türkçe şiirleriyle gönülleri kazanmıştır. Geliştirdiği tasavvuf anlayışı ve gönüllerde edindiği nihayetsiz yer ile diğer mutasavvıflardan ayrılan Ahmet Yesevî, çok sayıda Türk'ü asırlarca etkilemiştir. Günümüzde de onun hayatını ve öğretilerini konu alan pek çok roman yazılmıştır. Sadullah Siyayev'in Ahmet Yesevi adlı eseri de bunlardan biridir. Bu çalışmada, Ahmet Yesevi adlı eser tarihî bilgiler bakımından tahlil edilmiş ve anlatılanların gerçekliği değerlendirilmiştir. Ahmet Yesevî'nin hayatının kısa bir dönemini anlatan roman kronolojik bir şekilde ilerlemediği için, eserdeki biyografik unsurlar belli bir sıraya koyulmuştur. Eserden alınan bilgiler; çocukluk, gençlik, yetişkinlik ve olgunluk gibi dönemleri takip edecek şekilde yeniden düzenlenmiştir. Böylece Hoca Ahmet Yesevî'nin hayatı özetlenmiştir. Bu özet, kurgu ile gerçeklik arasındaki bağın irdelenmesi için farklı başlıklara ayrılmıştır. Ahmet Yesevî'nin doğduğu ve yaşadığı şehirler, ailesi, eğitimi, hayatındaki kişiler ve yakınları, geçim kaynağı, evliliği ve çocukları, atı, mührü, kerametleri, tarikat adabı ve şartları, yeme-içme kültürü, halvete çekilmesi ve vefatı anlatılmıştır. Döneme ait yazılı kaynaklar sınırlı ve Ahmet Yesevî'ye dair menkıbeler çok olduğundan, bahsi geçen dönem ve kavramlar gerçeklikleri bakımından incelenmiştir. Bazı bilgilerin doğru, bazı bilgilerin yanlış, bazı bilgilerin de belirsiz olduğu gösterilmiştir. Bu incelemelerin neticesinde; Ahmet Yesevî adlı eserde gerçeklik ile kurgunun iç içe geçtiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler

Yesevî, Arslan Baba, Hızır, Tasavvuf.

Abstract

Ahmet Yesevî is one of the outstanding figures of the 12th century. He won hearts with his Turkish poems called wisdom through which he combined Islamand art. Differing from other sufis with regard to the understanding of Sufism he developed and the place he acquired in the hearts, Ahmet Yesevî, has influenced many Turks for centuries. Today, many novels have been written about his life and teachings. One of them is Sadullah Siyayev's work titled Ahmet Yesevî. In this study, that work titled Ahmet Yesevî is analyzed in terms of historical context and the authenticity of the narrationsise valuated. Since the novel describing a short period of Ahmet Yesevî's life does not progress in a chronological order, the biographical elements in the work are placed in a certain order. Information gained from the work is put in order to follow the periods such as childhood, youth, adulthood and advanced age. Thus, the life of Hodja Ahmet Yesevî is summarized. This summary is divided into different subtitles to examine there lation between fiction andreality. The following elements are described: the cities Ahmet Yesevî was bornand lived, his family and education, people and relatives in his life, his means of living, marriage and children, his horse, his seal, his miracles, manners and pillars of his path, his eating and drinking habit, his seclusion and death. Since the written sources of that period are limited and there are many anecdotes about Ahmet Yesevî, the period and concepts in question are examined in terms of their authenticity. It is indicated that some information is true, some is in correct and some is uncertain. As a result of these reviews; it is concluded that reality and fiction are in tertwinedin the book titled Ahmet Yesevî.

Keywords

Yesevî, Arslan Baba, al-Khidr, Sufism.

References

Üniversitesi Yayınları, 1993, s. 1-8.

AKAR, Metin, Taykazan, Ankara, Ahmet Yesevi Üniversitesi Yayını, 2017.

AKAR, Metin, “Eski Türk Edebiyatında İbrahimler, Halîl-nâme’nin Yeni Bir Nüshası ve Düşündürdükleri”, Aydın Türklük Bilgisi Dergisi, S. 9, 2019, s.73-98.

AKTAN, Ali, “Künhü’l-Ahbâr’a Göre Hoca Ahmed Yesevî ve Anadolu’daki Halifeleri”, Milletlerarası Hoca Ahmet Yesevî Sempozyumu Bildirileri, Kayseri, Erciyes Üniversitesi Yayınları, 1993, s. 13-22.

AŞİMOULU, Şaydarbek, Sır Boyundagı Avliyeler, Almatı, Atamura, 2000.

[Tam metne ulaşmak ve tüm referansları görmek için tıklayın.](#)